

SISÄMINISTERIÖ

23. 06. 2014

INRIKESMINISTERIET

Mannerheimin Lastensuojeluliiton lausunto

23.6.2014

Sisäministeriölle

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annetun lain muuttamisesta

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (MLL) lausuu kansainvälistä suojelua hakevan vastaanottoa koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta seuraavaa:

Hallituksen esityksen tarkoitus on panna täytäntöön direktiivi kansainvälistä suojelua hakevien henkilöiden vastaanottoa jäsenvaltioissa koskevista vaatimuksista (vastaanottodirektiivi). Direktiivin tavoitteena on entisestään yhdenmukaistaa ja parantaa kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotto-olosuhteita.

MLL toteaa aluksi, että YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen velvoittaa ottamaan lapsen edun ensisijaisesti huomioon kaikissa lapsia jollain tavalla koskevissa lainsäädäntöratkaisuisissa.

MLL pitää esitettyjä muutoksia perusteltuina. MLL pitää erityisen tärkeänä esitystä vastaanottolain 6 §:n (lain soveltaminen haavoittuvassa asemassa olevaan) täydentämisestä. Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi lisäämällä siihen säännös, jonka mukaan haavoittuva asema ja siitä johtuvat erityistarpeet selvitetään yksilöllisesti kohtuullisen ajan kuluessa kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen vireille tulon jälkeen. Haavoittuvassa asemassa olevia ovat mm. alaikäiset, yksinhuoltajat ja vakavan psyykkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi joutuneet henkilöt. Haavoittuvassa asemassa olevan henkilön erityistarpeen arvioi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilainen. Esitysluonnoksen mukaan erityistarpeiden huomioon ottaminen edellyttää vastaanottokeskuksen henkilökunnalta kykyä tunnistaa tarpeet, jotka johtuvat traumaattisista kokemuksista.

MLL haluaa kiinnittää huomiota lasten kohtaamiseen vastaanottopalveluissa. Kohtaamista kehittämällä vahvistetaan palvelujen vaikuttavuutta. Vastaanottopalveluissa tulee turvata henkilöstön kyky kohdata lapsia. Tämä edellyttää työmallien kehittämistä, levittämistä ja käyttöönottoa sekä työntekijöiden täydennyskoulutusta. Lisäksi on tärkeää, että vastaanottopalveluissa huomioidaan koko perhe.

Vastaanottolain mukaan laissa säädettyjä toimenpiteitä toteutettaessa on selvitettävä lapsen toivomukset ja mielipide sekä otettava ne huomioon lapsen iän ja kehitystason edellyttämällä tavalla. Lainsäädännön kehittämisessä ja auttamistoimissa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, millaisia kokemuksia kansainvälistä suojelua hakevilla lapsilla on ja millaista yksilöllistä apua he tarvitsevat. Esimerkiksi psyykkinen vahinko voi vaikuttaa lapseen huomattavasti voimakkaammin ja ajallisesti pitempään kuin aikuiseen. On tärkeää, että lasten kokemustietoa hyödynnetään kehitettäessä heihin kohdistuvia ja heitä tukevia viranomaispalveluit.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan lisättäväksi vastaanottolain 16 §:n iän ja sukupuolen huomioon ottaminen majoittamisessa. MLL pitää tätä kannatettavana. On tärkeää, että perheenjäsenet voivat halutessaan asua

yhdessä. Lapsen kannalta on myös tärkeää, että lasta ei tarpeettomasti siirretä vastaanottokeskuksesta toiseen.

Vastanottolaissa säädetään tiedottamisesta vastaanotto-olosuhteisiin liittyvistä etuuksista ja velvollisuuksista. Vastanottolain 15 §:n mukaan tiedot on annettava hakijan äidinkielellä tai kielellä, jota hänen voidaan perustellusti olettaa ymmärtävän. MLL toteaa, että lasten mahdollisuuteen saada tietoa ja käyttää oikeusturvakeinoja on kiinnitettävä huomiota. Kielen lisäksi on kiinnitettävä huomiota tapaan, jolla tietoa annetaan. Tieto on annettava lapsille ymmärrettävässä ja heidät tavoittavassa muodossa.

Lisäksi MLL korostaa, että kaikilla Suomessa oleskelevilla lapsilla on oikeus lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti oikeus terveydenhuoltoon ja koulunkäyntiin.

Helsingissä 23.6.2014

Mirjam Kalland
pääsihteeri

Maarit Päivike
järjestölakimies